

Inspiratie 'Tijd'

Mijmeringen over tijd

Het is laat zoals ieder jaar,
de tijd zit krap in zijn heden,
vandaag is steeds weer geweest
steek dus het licht aan dat de toekomst nog uitspaart,
spreek het brood aan dat nog niet doof is,
maak de taal waar achter zijn tekens,
spel het vlees, stil de tijd, leef nog even.

Gerrit Kouwenaar
Uit: Een geur van verbrande veren (1991)

Tijd is geen snelweg tussen wieg en graf, maar ruimte om te parkeren in de zon.
-Phil Bosmans

Wie het heel druk heeft, verandert zelden van mening.
- Friedrich Nietzsche

Voor de meesten van ons loopt de tijd lineair: van links naar rechts, als een verhaal met een begin en een eind. In andere culturen is de tijd rond: alles komt altijd weer terug. Dat maakt het leven een stuk rustiger.

...

In een artikel op internet vertelt de Amerikaanse business consultant Sana Reynolds over de tijdsbeleving van verschillende culturen en ze citeert een typisch Chinees spreekwoord: 'Wijze mensen hebben nooit haast.' In zo'n cultuur proberen mensen niet om een probleem zo snel mogelijk op te lossen, ze cirkelen er als het ware omheen, bekijken het van alle kanten, bestuderen de samenhang en de mogelijkheden. Het gaat niet zozeer om persoonlijk succes, maar om verbinding. Want iedereen weet dat niet de mens bepaalt hoe het leven verloopt, maar dat het leven zelf, de tijd, bepaalt wat er gebeurt. Wat wij te doen hebben, is ons harmonieus aanpassen aan het leven. En dat neemt zijn eigen tijd. Zoals een Japans spreekwoord zegt: 'Je kunt gras niet sneller laten groeien door eraan te trekken.'

Bron: Happinez, Lisette Thooft, P. 104

Kijktip: <https://www.youtube.com/watch?v=zgzmKHDfSPM> (Engelstalig)

Tijd voor elkaar is niet tijdgebonden.

-Bond Zonder Naam

'Justice today, injustice tomorrow, that is not good government' (Afrikaanse spreekwoord , Ghana, Asante)

'Do a thing at its time and peace follows it' (Afrikaans spreekwoord, Mandinka)

'The human being has responsibility but no power over time.'

"Zoveel mensen willen doen waar ze zin in hebben en hebben steeds tijd te kort. Ik doe waar ik zin in heb, in die zin dat ik doe wat ik zelf vrij gekozen heb om te doen, maar dat betekent niet hetzelfde als mijn zin doen. Het appel dat op mij wordt gedaan, heeft steeds voorrang."

Uit: interview met zuster Erica, de benedictines van de priorij Regina Pacis in Schoten, in Relevant, nummer 4, jaargang 2015.

Bron en meer lezen: https://www.kerknet.be/sites/default/files/Relevant_04-2015_V4.pdf

De vlinder telt niet in maanden
maar in momenten
heeft tijd genoeg

Tagore

Wij blijven "tijd" ervaren net zolang als wij het oneens zijn met de Schepper over alles wat ons overkomt. Maar tijd verdwijnt na onze volledige correctie, als er niets meer hoeft te veranderen, en alles in volledige vrede bestaat.

<http://www.kabbalah.info/nl/files/dutch/dewegvankabbalah.pdf>

Laat je leven zachtjes dansen op de grens van de tijd
als een dauwdruppel aan de punt van een blad

Rabindranath Tagore

Time has a wonderful way of showing us what really matters.

- Margaret Peters

Vrije vertaling: tijd toont ons op een schitterende manier wat écht telt.

Veritas filia temporis.

Vertaling: De waarheid is een dochter van de tijd.

Tijd

Tijd - het is vreemd, het is vreemd mooi ook
nooit te zullen weten wat het is
en toch, hoeveel van wat er in ons leeft is ouder
dan wij, hoeveel daarvan zal ons overleven
zoals een pasgeboren kind kijkt alsof het kijkt
naar iets in zichzelf, iets ziet daar
wat het meekreeg
zoals Rembrandt kijkt op de laatste portretten
van zichzelf alsof hij ziet waar hij heengaat
een verte voorbij onze ogen
het is vreemd maar ook vreemd mooi te bedenken
dat ooit niemand meer zal weten
dat we hebben geleefd
te bedenken hoe nu we leven, hoe hier
maar ook hoe niets ons leven zou zijn zonder
de echo's van de onbekende diepten in ons hoofd
niet de tijd gaat voorbij, maar jij, en ik
buiten onze gedachten is geen tijd
we stonden deze zomer op de rand van een dal
om ons heen alleen wind

Rutger Kopland, *Over het verlangen naar een sigaret*, uitg. Van Oorschot, 2001

<http://www.nrc.nl/nieuws/2012/07/15/lees-hier-een-interview-met-rutger-kopland-over-zijn-gedicht-tijd-a1468788>

'Mijn hele leven lang word ik af en toe 's nachts wakker en denk ik: ik ben mijn tijd aan het verliezen. Ik denk dan altijd: Waar is het paard waarmee ik mijn veld kan gaan ploegen?' – Toon Vande Velde

<http://keepupthespirit.be/deel-2-interview-met-toon-vande-velde/>

De uren gingen voorbij,
of ze geteld werden of niet –
maar het klokloze bestaan
gaf hun de ruimte
op eigen tempo te komen.

Uit: roman *Eeuwige Kermis* van auteur en filosoof Claire Polders, uitgeverij De Geus. In het fictieve dorpje Paradijssel trekken de dorpelingen zich niets aan van kloktijden.

'Wie langere tijd alleen op zichzelf is aangewezen, kan op het laatst aan zijn eigen realiteit gaan twifelen en het gevoel krijgen dat hij door de tijd wordt verslonden. Iedereen is op de steun van anderen aangewezen om zich als werkelijk te kunnen ervaren.'

Uit: *Tijd. Hoe tijd en mens elkaar beïnvloeden*, Rüdiger Safranski, uitgeverij Atlas Contact, Amsterdam/Antwerpen.

Ze zeggen altijd dat de tijd dingen verandert, maar eigenlijk moet je ze zelf veranderen. –Andy Warhol

Z-vraag

Heb je de tijd al eens bekeken als marktplaats van mogelijkheden? Met jou als klant?

Geduld

‘Patience is the most beautiful prayer.’

-Boeddha

Vertaling: ‘Geduld is het beste gebed.’

‘A ripe melon falls by itself’ (Afrikaanse spreekwoord, Zimbabwe)

All things happen when thier times come.

Patience is the ability to wait for the fruition of our goals. Or, as the ancient philosopher Epictetus is reported to have said nearly 2,000 years ago, "Nothing great is created suddenly, any more than a bunch of grapes or a fig. If you tell me that you desire a fig. I answer you that there must be time. Let it first blossom, then bear fruit, then ripen." It takes time to do worthwhile things, so those who lack the patience to persist will fail to accomplish much. Do we want to develop as much of our potential as possible? If so, we'll have to learn how to be patient.

Being patient doesn't mean sitting around waiting for things to happen. Instead, it means to work as hard and as long as necessary, without giving up, until we reach our destination. The ancient Egyptians didn't sit around waiting. They made plans, preparations, and worked on their project until the pyramids were completed. The pyramids, then, are monuments to patience. They are a reminder that if we persist in our personal projects while enduring the necessary wait, we will finally succeed. After getting their fill of mulberry leaves, silkworms make silk cocoons, which the Chinese and Japanese used to weave silk gowns and kimonos. That explains the Chinese proverb, "With time and patience the mulberry leaf becomes a silk gown." Clearly, patience is power.

...

Leonardo Da Vinci had a similar idea, for he wrote, "Patience serves as a protection against wrongs as clothes do against cold.*¹ For if you put on more clothes as the cold increases, it will have no power to hurt you. So in like manner you must grow in patience when you meet with great wrongs, and they will be powerless to vex your mind."

...

Georges-Louis Leclerc Buffon (1707-1788), "The ability to accept delay. Or disappointment. To smile at setbacks and respond with a pleasant, understanding spirit. To remain calm while others around are uneasy. This is Godly patience. Never think that God's delays are God's denials. Hold on; Hold fast; Hold out. Patience is genius.*²"

Bron: <http://www.affirmware.com.au/Sculptor-Private/patience.html>

*¹Vrije vertaling: Het geduld is de beschermheer tegen de belediging, zoals kleren ons weren tegen de kou. / Geduld dient als bescherming tegen misstanden als kleding doen tegen koude.

*² Vrije vertaling: Denk nooit dat Gods uitstel Gods weigering is. Hou vol, ga door, verdraag. Geduld is benadigd.

Een man die een meester van geduld is meester van al het andere.

-George Savile

De bomen die langzaam groeien geven het beste fruit.

-Molière

Geduld is bitter, maar zijn vruchten zijn zoet.

-Jean-Jacques Rousseau

Time-in (Daniel Siegel)

Een aanpalend en al even oerspiritueel thema dat Siegel geheel wetenschappelijk benadert, is aanwezigheid, presentie. Hij raadt iedereen aan om elke dag tenminste een paar minuten *Time-in* te nemen: tijd om naar binnen te keren. Je adem volgen, je realiseren wat je voelt, wat je denkt. "Beseffen hoe dankbaar je bent dat je leeft, dat je kunt zien, horen, ruiken, proeven en voelen, dat je een denkwereld hebt en een relationeel leven..." voegt hij eraan toe. Als je dat elke dag allemaal snel even naloopt, dan verandert je leven volgens hem. Dat blijkt in de praktijk. "Je wordt gelukkiger en succesvoller, omdat je beter contact hebt met alles wat je in je hebt." Het zou net zo vanzelfsprekend kunnen worden als je tanden poetsen, vindt hij. Een soort mentale hygiëne.

Bron: <http://www.debezieling.nl/psychiater-daniel-siegel-oke-als-dat-spiritualiteit-ben-ik-je-man/>

Alle ellende van de mensheid komt voort uit het feit dat we er niet in slagen om rustig in een kamer te blijven zitten.

-Franse filosoof Blaise Pascal

Kairostijd, Joke Hermsen

"Een misverstand dat vaak opduikt, is dat de Kairostijd verward wordt met nietsdoen of de luiarik uithangen. Dat is niet wat met Kairostijd bedoeld worden. De Kairostijd heeft juist te maken met het zinnig doorbrengen van een moment dat je jezelf hebt toegeëigend. Vaak ben je dus in de Kairostijd juist heel gefocust, al hoeft dat niet. De Kairostijd kan immers ook ingevuld worden met dagdromen, wachten, stilstaan... zelfs met vervelen. Al die zaken zijn dikwijls veel zinvoller dan je denkt. Hoe vaak gebeurt het niet dat je denkt dat je je verveelt, dat je vanuit een trein zinloos naar het voorbijglijdende landschap staart, maar dat je juist op dát moment een goeie ingeving krijgt of een oplossing voor een probleem waar je al langer mee rondloopt?"

"Niet voor niets stamt het woord school af van het Griekse woord scholè, dat ondermeer 'rust' betekent. Pas in rusttoestand, in het interval tussen twee handelingen, kunnen we tot bezinning en reflectie komen. Pas als we 'nietsdoen', opent zich de ruimte van het denken en van de creativiteit. Dat zijn immers verschijnselen die zich door geen vooropgesteld doel of economisch nut laten sturen of opjagen."

'Time is money', luidt het gezegde. Daar moeten we vanaf. Tijd is veel meer dan geld. Tijd is juist onbetaalbaar."

Bron: <http://vormingpluskempen.be/voorbij/stil-de-tijd/joke-hermsen-tijd-is-juist-onbetaalbaar/>

Videofragmenten over Kairos-tijd:

- ✓ <http://cobra.canvas.be/cm/cobra/boek/1.1875391> (tip: haast u langzaam)
- ✓ <https://vimeo.com/86747079?lite=1>
- ✓ <https://www.youtube.com/watch?v=WrHD3bL02Vw>
- ✓ http://www.npo.nl/ntr-academie/01-08-2013/NPS_1226784

Fragment uit 'Stil de tijd' van Joke Hermsen

oren zien en leven voorbij elke hoop op of elk geloof aan verandering, dat is wat de kloppacht van de economische klok mede veroorzaakt heeft. Een pleidooi houden voor onthaasten of consuminderen zonder een fundamentele herziening van onze omgang met de **tijd** en zonder een verregaande verkenning van een mogelijk andere tijdervaring, heeft volgens mij dan ook niet zoveel zin. Het gaat erom onze intuïtie voor die andere **tijd** wakker te roepen en aan te blazen, zodat er een nieuw en noodzakelijk evenwicht met de kloktijd kan ontstaan. Want het gaat niet zozeer om een keuze voor de ene of de andere **tijd**. Het gaat erom het precaire evenwicht tussen beide te herstellen, zodat de mens bij **tijd** en wijle kan uitrusten bij zichzelf en zich niet langer als een blinde blijft overgeven aan de eisen die de economische **tijd** aan hem stelt. De klok en het hele raderwerk van kapitalisme en economie, zoals in 1936 door Chaplin al haarscherp werd geanalyseerd, is een realiteit die niemand kan ontkennen of afschaffen. Maar op het moment dat deze tijdervaring de boventoon gaat voeren en de innerlijke **tijd** van reflectie, creativiteit en menselijkheid binnendringt en als het ware van binnenuit opblaast, wordt het link. Enerzijds dringt de **tijd** dus, omdat de kloktijd ons steeds meer klem zet en in de tang heeft. Anderzijds omdat die andere **tijd** zélf ons met zachte hand in de rug duwt en aanspoort om nieuwe wegen in te slaan.

Tijd maken

Je zal nooit tijd vinden voor iets. Als je tijd wil, moet je tijd maken.
- Charles Buxton

De tijd vliegt, maar jij bent de piloot.
Bron: www.one-liners.nl

Alles heeft zijn tijd

Video over tekst Prediker:

<https://www.youtube.com/watch?v=inFnXaMvPNM>

Alles wat ik nodig hebt komt naar me toe in de volmaakte volgorde van tijd en ruimte.
- Louise Hay

Alles komt op tijd voor hij die wachten kan.
- E. Pyle

Alles wat een begin heeft, heeft ook een einde. Sluit daar vrede mee en alles komt goed.
-Boeddha

In onze haast om op tijd een betere situatie te vinden, vertrappen we de bloem van het zijn die zich op elk moment aanbiedt.
- T. Parsons

Korte versus lange termijn

Het leven van een mens wordt dus geritmeerd. Er is het ritme van opbouwen en afbreken, van geven en nemen. Ritme is in zeker opzicht de meest abstracte, maar ook de meest fundamentele structuur die mensen rechthoudt en ondersteunt in de oeverloosheid van tijd en ruimte.

...

Tijd speelt ook een rol in ecologische kwesties. Wanneer we nu iets doen en daarvan x-aantal jaar later een kost krijgen, zoals bij het nucleair afval of de opwarming van de aarde het geval is, dan wordt het nadeel dat veraf ligt niet meteen bekeken of ondergewaardeerd. Economen kunnen dan berekenen welke interestvoet of disconto ze stellen. Ethici stellen zich echter de vraag: hebben wij het recht om het mensenleven dat we op het spel zetten over tien jaar minder te waarderen dan het mensenleven dat we nu op het spel zetten? En hebben wij het recht om daar een prijs op te zetten?

In het algemeen kunnen we dus stellen dat veel van onze problemen te wijten zijn aan kortzichtigheid omdat we de lange termijn verwaarlozen. Zo kijken veel politici niet verder dan de volgende verkiezingen of zelfs maar de volgende opiniepeiling. Dit geldt ook voor het bedrijfsleven, zeker bij beursgenoteerde bedrijven, waarbij men als horizon de halfjaarlijkse rapporteringen van winsten heeft.

Ook in het persoonlijk leven bestaat de ingebakken neiging om kortetermijnwinsten te verkiezen en langetermijnrisico's uit het oog te verliezen. Dat verklaart waarom mensen roken bijvoorbeeld.

<http://keepupthespirit.be/interview-met-toon-vandevelde-over-tijd/>

Onze tijd is obees

We werken minder, maar we hebben meer te doen. We hebben meer vrije tijd, maar we slapen minder. Terwijl we klagen over de drukte, de gejaagdheid en dreigende burn-outs, plannen we onze dagen vol. Kortom, onze tijd wordt 'obees'; we proppen alles vol en zijn niet langer in staat om te lummelen of werkelijk niets te doen.

Wie denkt dat rusteloosheid een ziekte is van deze tijd, heeft het mis. Al eeuwenlang zoekt de mens een uitweg voor een probleem dat hij zelf veroorzaakt: een te vol leven. Maar is die rusteloosheid werkelijk een probleem, of is het juist een van onze voornaamste drijfveren? Passie, creativiteit en verlangen bestaan bij gratie van ongedurigheid, aldus filosoof en medicus Ignaas Devisch.

Boekbeschrijving 'Rusteloosheid' van Ignaas Devisch
<http://campusgelbergen.be/nl/event/74/rusteloosheid>

Fomo: the fear of missing out

Zoveel keuzes en er is zoveel te doen, dat je altijd iets zult missen, hoeveel je ook doet. Nu noemen we dat fomo, fear of missing out. Maar is dat een typisch verschijnsel van deze tijd, met Instagram, elke week een festival en goedkope chartervluchten? Nee hoor...Ik heb bronnen gevonden die teruggaan tot de veertiende eeuw waarin iemand een brief stuurt naar zijn vriend waarin hij zegt: 'ach, ik heb veel te veel gewerkt en ik krijg allerlei lichamelijke klachten, ik moet uitrusten.

*'Ik moet dringend ergens een berg gaan beklimmen
Of een stuk of twintig losse relaties beginnen
Want anders kruip ik in mijn kist
Met het jammerlijk gevoel
Dat ik iets heb gemist'
Lied 'In de fleur', Mira*

De mens van nu klaagt over zijn drukke bestaan, maar propt zijn vrije tijd vol. 'Dat is een interessante paradox.'

Broninterview Ignaas Devisch:

<http://www.nrc.nl/nieuws/2016/03/26/alles-moet-in-dit-leven-gebeuren-1601421-a60398>

Ander interview met Ignaas Devisch:

<http://www.schamper.ugent.be/561/als-devisch-in-het-water>

(waarin hij zich afvraagt of rusteloosheid wel zo slecht is)

Fragmenten uit boek 'Rusteloosheid' van Devisch:

<http://www.janvanduppen.be/?p=3355>

There Isn't Time

There isn't time, there isn't time
To do the things I want to do,
With all the mountain-tops to climb,
And all the woods to wander through,
And all the seas to sail upon,
And everywhere there is to go,
And all the people, every one
Who lives upon the earth , to know.
To know a few, and do a few,
And then sit down and make a rhyme
About the rest I want to do.

Eleanor Farjeon

<https://allpoetry.com/There-Isn't-Time>

Hoe kunnen we ter plaatse blijven staan Als de bevroren tijd tussen onze brandende handen smelt?
-Paul Morand

Leisure

What is this life if, full of care,
We have no time to stand and stare.
No time to stand beneath the boughs
And stare as long as sheep or cows.
No time to see, when woods we pass,
Where squirrels hide their nuts in grass.
No time to see, in broad daylight,
Streams full of stars, like skies at night.
No time to turn at Beauty's glance,
And watch her feet, how they can dance.
No time to wait till her mouth can
Enrich that smile her eyes began.
A poor life this if, full of care,
We have no time to stand and stare.

William Henry Davies

<http://www.poemhunter.com/poem/leisure/>

*

Hoe kunnen we *niet leven* terwijl de tijd de wijn rustig laat rijpen in de kelders, het koren in het veld,
de diepte in onze relaties en de vrede in onze harten?
- Paul Morand

*

Tijd

Wat is dit leven als, in de ban van taken,
wij geen tijd hebben om te staan en te staren.

Geen tijd om stil te staan onder het groen
en even lang te kijken als schaap of koe.

Geen tijd om te zien, wanneer we lopen door het bos,
waar de eekhoorns hun noten verstoppen onder het mos.

Geen tijd om te zien, in het felle licht van de dag,
Stromen vol sterren, zoals de hemel bij nacht.

Geen tijd om ons om te keren voor schoonheids wenkende blik,
en te kijken naar haar voeten, hoe die dansen kunnen.

Geen tijd om te wachten tot haar mond
de glimlach verrijkt die in haar ogen begon.

Een armzalig leven is dit als, in de ban van taken
Wij geen tijd hebben om stil te staan en te staren.

Vertaling van gedicht Leisure van Henry Davies door Jacqueline A-Tjak

Tijd op de politieke agenda

Het aandeel van de tijd die als eigen tijd gebruikt zou kunnen worden, neemt dus toe. Maar die wordt hoofdzakelijk voor de televisie en op het internet doorgebracht en door het daar heersende tijdsritme gedomineerd.

Er bestaan ongetwijfeld methodes om verstandig met je tijd om te gaan, en er is geen gebrek aan adviseurs op het gebied van persoonlijk afgestemde tijdhygiëne –hoe men ‘tijdrovers’ aanpakt, prioriteiten stelt, ‘nee’ leert zeggen, of hoe men complexe taken in losse stappen ontleedt en vermijdt meerdere dingen tegelijk te willen doen, wat in de regel nauwelijks tot tijdsbesparing, maar alleen maar tot grotere verwarring en meer stress leidt; of hoe men vergelijkbare taken bundelt, een dagindeling maakt met een aantal vaste punten, rustpunten waarin men gebruikmaakt van het weldadige effect van rituelen en vaste gewoonten. Onthaasting kun je oefenen en er zijn beslist mogelijkheden om binnen een alom jachtige omgeving je tijdsovereiniteit te bewaren en je eigen tijd te volgen.

Maar dat volstaat natuurlijk niet. ...blijkt dat er niet meer ne niet minder is vereist dan een nieuwe

tijdspolitiek, een revolutie van het maatschappelijke tijdregime dat de eigen tijd psychologisch, cultureel en economisch voldoende bescherming en ontplooiingskansen biedt. De problemen die uit de exploitatie van de tijd voortkomen, en die stuk voor stuk te maken hebben met het feit dat er geen rekening wordt gehouden met de eigen tijd, stapelen zich immers op.

... zijn we toch op een punt beland, misschien voor het eerst in de geschiedenis, waarop de tijd en het rekening houden met de eigen tijd op de politieke agenda moet worden gezet.

Uit: Tijd. Hoe tijd en mens elkaar beïnvloeden, Rüdiger Safranski, uitgeverij Atlas Contact, Amsterdam/Antwerpen, P. 150-151.

Meer inspiratie rond tijd:

- ✓ <https://www.ziedaar.nl/article.php?id=344>
- ✓ https://www.kerknet.be/sites/default/files/Relevant_04-2015_V4.pdf
- ✓ <http://mooiegedichtenenspreuken.blogspot.be/p/tijd-en-verandering.html>
- ✓ <http://www.filosofie.nl/dossiers/tijd.html>
- ✓ <https://www.youtube.com/watch?v=A3oliH7BLmg> (Engelstalig! Renowned psychologist Professor Philip Zimbardo explains how our individual perspectives of time affect our work, health and well-being.)
- ✓ <https://www.youtube.com/watch?v=lovSk4cLCd0> (Engelstalig! Different cultures experience and manage time differently. This TEDx talk explores the different mythological origins of time as well as their impact in working effectively across cultures.)
- ✓ <https://www.youtube.com/watch?v=PxEud-DqJ64#t=18> (Copy of Charlie Chaplin MODERN TIMES Factory)

